



א-ל-אליה-בלבביפדיה מחשבה

שרשי א-ל

אליה

בסיעתא דשמיא ממשיכים את שרשי הא'-ל'. אליה. נאמר כמה וכמה פעמים בתורה דיני האליה. נאמר פרשת תצווה (פרק כ"ט פסוק כ"ב): "ולקחת מן האיל החלב והאליה ואת החלב המכסה את הקרב ואת יותרת הכבד", חלק ממה שמקטירין על גבי המזבח, האליה, אומר רש"י: האליה, מן הכליות ולמטה כמו שמפורש בויקרא שנאמר לעומת העצה יסירנה. בויקרא נאמר כמה וכמה פעמים דיני האליה שמקטירים אותם, נאמר בספר ויקרא, פרשת ויקרא בפ"ג פסוק ט': "והקריב מזבח השלמים אשה לה' חלבו האליה התמימה לעומת העצה יסירנה", זהו, א"כ דין הקטרה של אליה.

דין הקטרת האליה נאמר בכבש או באיל משא"כ בשור או עז שאין בהם דין של הקטרת אליה, כמו שמבואר בסוגיא במסכת פסחים דף צ"ו ובדברי רש"י שם על המקום.

יתר על כן, זה כבר לא מפורש בקרא, אבל גם באדם יש גדר של אליה, גדר האליה באדם הוא "תנוך אזנו", האם זה "תנוך" ממש או לא, זה סוגיא רחבה מאד, האזון עצמה נחלקת לכמה וכמה חלקים, לחלק מרבתינו הראשונים, יש מקום שנקרא "אליה" ויש מקום שנקרא "תנוך", ויש שסוברים שזה אותו מקום, זה סוגיות שלימות בבבלי ובירושלמי לגבי רציעת אזון, "ורצע אדונו את אזנו במרצע ועבדו לעולם", ונחלקו התנאים, והבאים אחריהם, האם רציעה היא בגובהו של אזון – זה שיטת חכמים, או למטה מכך, והנידון השרשי הנוסף שיש שמה, שלמ"ד שכהן נרצע, אם ירצע אותו רציעה גמורה הוא יהפך לכאורה להיות בעל מום, ולמ"ד כהן אינו נרצע, כל עבד אפשר להפוך אותו לבעל מום, ולכן זה מחלוקת גדולה ועצומה היכן מקום הרציעה, וזה שייך לנידון השרשי שהזכרנו אם התנוך הוא מקום האליה או שהם שתי מקומות, הוא נידון רחב בדברי רבתינו.

אבל בכללות ממש בקומת האזון של האדם יש מקום הנקרא אליה. וע"ז אומרת הגמ' כידוע מאד, במסכת כתובות בדף ה'. **"ויתד תהיה לך על אזנך, על תקרי על אזנך אלא על אזנך, שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעו באוזניו, והיינו דא"ר אלעזר, מפני מה אצבעותיו של אדם דומות ליתידות, מאי טעמא [=הם דומות ליתידות שהם חלוקות זו מזו] אילימא משום דמחלקן, כל חדא וחדא למילתיה עבידא דאמר מה זו זרת זו קמיצה זו אמה זו אצבע זה גודל אלא מה טעם משופות כיתידות שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעותיו באוזניו, [ממשיכה הגמ' ואומרת] תנא דבי רבי ישמעאל מפני מה אזון כולה קשה והאליה רכה שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יכוף אליה לתוכה".** א"כ נאמר כאן שני שמועות בדברי הגמרא, שמועה אחת אומרת הגמ', "אצבעותיו של האדם משופות כיתידות שאם ישמע דבר שאינו הגון יניח אצבעותיו באוזניו", שמועה שניה אומרת הגמ', "שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יכוף את האליה לתוך אזנו".

בפשטות, לכאול למה צריך את שתיהם? כי זה שתי שיטות, שיטת רבי אלעזר ושיטת תנא דבי רבי ישמעאל, אבל המהר"ל כאן בחידושי אגדות, ובבאר הגולה ובנתיבות עולם מסביר שהוא עושה את שתיהם גם יחד, עוד מעט נראה את העומק-אומר המהר"ל, אם הוא יכניס את אצבעותיו לאזנו, ראשית כל יש לחוש שמא זה מכהה את חוש השמע, כי הוא מכניס דבר קשה יותר, ויתר על כן, הרי ידיו יתלכלכו מפסולת השמנונית שבאזון, ולכן הוא לוקח את אליתו באצבעותיו ואיתם הוא מכניסה לתוך אזנו.

המהר"ל מרחיב ע"ז בארוכה בג' מקומות בספרו וחוזר פחות או יותר על אותם דברים: ששונה חוש השמיעה שבאזון משאר החושים כולם, יש לאדם עיניים, ויש לו עפעפיים שהוא יכול לסוגרם, יש לו פה, הוא יכול לסגור אותו, יש לו חוטם, אמנם אין לו מעצור מצד החיצוניות אבל אם האדם רוצה שלא להריח לרגע, הוא יכול להפסיק לנשום, אבל אם הוא רוצה לא לשמוע, על כרחו הוא שומע, לכן זה נקרא מקום הפתח שבאדם. ומכיון שאם יכנס לשם ישמע תמיד, האדם עלול לשמוע מה שאינו

צריך, לכן יש בו מקום כניסה של אליה, אם היה לו רק את האפשרות שמצד אצבעותיו, אומר המהר"ל, הרי זה דבר שחוץ לאוזן, נמצא שהאוזן חסירה, לכן צריך שיהיה מתוך האוזן עצמה, אלא שהאליה עצמה היא איננה מתכופפת מעצמה, האצבעות הם אלה שמכופפים את האליה ומכניסים אותה למקום. ועי"כ הוא אינו שומע. נחזור לזה בהמשך, רק הזכרנו בקצרה.

לפי"ז, הנקודה השרשית והיסודית: יש א"כ, אליה עליונה באדם במקום גולגולת ראשו, באוזן, והוא מקום שיש רק באדם, הרמב"ם מסכת נגעים בפרק י"ד מגדיר שיש שתי אליות, אליה היקיפית וגדולה יותר, שהיא רכה יותר, ויש אליה פנימית יותר שהיא קשה יותר, אבל מ"מ זוהי אליה שבאוזנו של האדם.

יש אליה של בהמה שיש דין להקטיר אותה, ומקום האליה של בהמה לא מפורש בקרא, אבל חז"ל קיבלו שזה מקום זנבו של הבעל חי.

וא"כ יש לנו אליה עליונה במקום האוזן, ואליה תחתונה במקום הזנב.

ברור לכל בר דעת שזה לא שתי אליות שכל אחת עומדת כמציאות לעצמה, - אלא יש להם בית אב ושורש אחד,

נפתח את הדברים בלשון ברורה וקצרה מאד,

- יש לאדם אליה עליונה, האם יש לאדם אליה תחתונה? - יש מי שהיה לה זנב להדיא, - ושתי, והרוקח אומר על לשון הפסוק: "זכר את ושתיו ואת אשר עשתה ואת אשר נגזר עליה", - אומר הרוקח ע' מתחלפת בא', - "ואת אשר נגזר אליה", כלומר **עליה** הצטרף **האליה**, שצמח לה זנב, ולכן היא לא רצתה לבוא אל המלך, כמו שאומרים חז"ל שזה בגלל שהיא היתה מעבידה את בנות ישראל בשבת בלא בגדים.

- מאיפה השורש שצמח לה זנב? - האם זה משהו חדש שצמח לה זנב? - הגמ' אומרת בברכות בדף י"ג כידוע מאוד, שיש ב' שיטות איך נבראו מעיקרא אדם חוה, לחד מ"ד, דו פרצופין, ולחד מ"ד, היא היתה זנב, - אז שורש היצירה של חוה התחילה ממציות של זנב, - אלא שלאחר מכן "ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם ויישן ויקח אחת מצלעותיו וגו' ויבן את הצלע" - שהיא הפכה להיות קומה גמורה, - עומק הדבר שצמח לושתיו זנב הוא, - ברור ופשוט - היא חזרה לראשית תחילת היצירה שלחד מ"ד, היתה בתחילה זנב, - זה נקרא שצמח לה זנב, התגלה שכל קומתה בשרשה אינו אלא הזנב, והיא נפלה לאותו מדריגת זנב של ראשית היצירה כמו שנתבאר, - ברור ופשוט.

וא"כ, באדם אין רק זנב תחתון, אלא גם יש את הכח של האליה העליונה באזניו, ובנוסף לזה את הכח של הזנב התחתון - האליה התחתונה שבמקום הזנב, שתיהם קיימים בשורש האדם, בהתגלות, לאחר שנבנתה הקומה השלימה של האשה, כבר אין מציאות של זנב בהתגלות גמורה, אבל שתיהם קיימים בשורש.

כאשר האדם נופל ממדריגתו הוא נופל מן העליון לתחתון, זה מובן, אבל למ"ד שאדם וחווה נבראו דו פרצופין, מהיכן חווה נבראה? הרי בלשון הפסוק כתוב שהיא נבראה מן הצלע, וא"כ מאיזה שורש היא נבראה? היא נבראה מן האליה שבאוזן, משם שורש בריאתה העליון, שמשם היא נעשתה, זה שורשה העליון, ושורשה התחתון מזנב התחתון.

לפי"ז להבין, ברור מאד, הרי הגמרא אומרת כאן שאם ישמע האדם דבר שאינו הגון הוא יניח את אצבעותיו באזניו וכן אומרת הגמ' שיקח את האליה ויניח באזניו, והסברנו מדברי המהר"ל שיקח את האצבעות ויכניס עמם את האליה לתוך האוזן.

מי הראשון בבריאה ששמע דבר שאינו הגון? האשה היא שמעה דבר שאינו הגון, ומה היא היתה צריכה לעשות, כאשר היא שמעה דבריו של נחש? לקחת את אצבעה ולהכניס על ידה את האליה שבאוזן לתוכה.

להבין נפלא מאד, לחד מ"ד היא נבראה מהזנב. **זנב** זה נוטריקון **ז' - בן**. כמה ילדים היה למעשה לחוה? קין והבל, קין ותאומתו, שתיים, הבל וב' תאומות, הרי ביחד חמישה, ולאחר מכן נולד שת ואם נולדה עמו תאומה, יוצא יחד **שבע**, היה לה שבע ילדים. זה שורש **זנב - ז' - בן**, כלומר מהשורש ש"אין אשה אלא לבנים" ומשורש כך נולד לה ז' בנים, והגימטריא של **ז'** פעמים **בן = 364**, שכידוע זה גימטריא **השטן**, כמו שדורשת הגמ' במסכת נדרים "**השטן** - שס"ד יומי אית ליה רשות לאסטוני, יום הכיפורים לית ליה רשות לאסטוני.

ולהבין ברור, הרי כמו שאומרים חז"ל כידוע, "ויסגור בשר תחתיה" נאמר שם **בשר** לראשונה בתורה, מכאן שנברא שטן עמה, והשורש לזה שנברא שטן עמה, שהיא נבראה מן הזנב - ז' פעמים בן, זהו שורש נברא שטן עמה.

ובעומק, לכן קין נולד מחוה לאחר שבא עליה נחש, כלומר שורש הבנים לא היה מאדם הראשון, שורש הבנים היה מהנחש, ושורש שטן הוא הנחש, כלומר, שורש כח ההולדה חל בו נקודת הקלקול כמו שנתבאר שהוא כחו של נחש, זה שורש ההולדה של הז' - בן, כי הוא גלה את צד השפלות של הזנב. ואז מתגלה, שבמקום לקחת את האליה ולהשים אותה באוזן, חוה אינה לוקחת את האצבעות ואת האליה ושמה אותם באוזן, אז האליה נופלת למקום הזנב התחתון, והאצבעות, הופך להיות בהם **עצבון** "בעצבון תאכלנה", זה **אצבע** אותיות **עצב**, הע' והא' כפולים כאן - אבל זהו מקום העצבון, ברור ופשוט, מה שחווה שמעה לקולו של נחש, הגדרת הדבר הוא שהאליה נופלת למדרגה של הזנב, והאצבעות הופכות להיות "הרבה ארבה **עצבוןך** והרויך **בעצב** תלדי בנים".

הרי מפורש בקרא שאדם הראשון, כאשר הקב"ה אומר לו את קללתו - "כי שמעת לקול אשתך", ומה הוא היה צריך לעשות? לאסוף את **אצבעותיו**, וכיון שלא עשה זאת נאמר בו "ארורה האדמה בעבורך **בעצבון** תאכלנה", שהרי לא היה להם כלי מחרשה, והצורה שהיו עובדים את האדמה כמו שמבואר באצבעות, במקום שהאצבעות האלו יכנסו לאוזן, הם הפכו להיות כלי מחרשה.

ולפ"ז ברור חשבון הסוגיא, הרי אצל נח נאמר "זה ינחמנו ממעשינו ומעצבון ידינו", ואומר רש"י שם על המקום שקודם שבא נח היו עובדים עם הידים את האדמה ואצבעותיהם לא היו חלוקים זה מזה אלא הם היו מקשה אחת, ולכאורה הרי מבואר כאן בגמ' שהקב"ה ברא את אצבעותיו של האדם חלוקים זה מזה? תשובה לדבר, בראשית היצירה מעיקרא הוא נברא באצבעות חלוקים כדי שיניח את אצבעותיו באזניו, אבל כשהוא לא שם את אצבעותיו באוזן, כל עצבון זה "קיפול", אז האצבעות הפכו להיות "עצבון", מחוברים יחד אהדדי, ומכאן ואילך גם אם הוא רוצה להשים את אצבעותיו באזניו, הוא אינו יכול.

בא נח, "זה ינחמנו ממעשינו ומעצבון ידינו מן האדמה אשר אררה ה'" חוזר ומתגלה האצבעות הללו שנפרטים ויורדים כל אחד כמציאות לעצמו, וכפי שאומרת הגמ' שיש דינים לכל אחד, זו זרת, זו קמיצה, זו אצבע, זו אגודל וכו', אבל מ"מ זו הגדרת הדבר שנאמר כאן שהאצבעות הללו חזרו ונתפרטו - כפי שהם היו במקור שרשם.

וזה ברור, הרי הגמ' אומרת, המן מן התורה מנין, "המן העץ אשר ציויתך לבלתי אכל ממנו אכלת", המן מעורר את החטא הראשון ומה **ושתי** מעוררת? את הזנב הראשון, כנגד כך עומדת **אסתר** שנקראת "**אילת** השחר" כנגד **אליה דקלקול**, בחינת זנב של נקודת הקלקול, עומדת "**אילת**" דתיקון כמו שנתבאר, נשתדל עוד לחזור לזה בהמשך לפי העת והזמן.

וכמו שהזכרנו **הז' פעמים בן** הוא העולה **שס"ד** שהוא גימטריא השטן, בחינת שטן, והרי באלו בהמות יש דין של אליה להקטירה על גבי המזבח? בכבש ואיל, ולא בשור או בעז. **כבש - איל** בגימטריא **שס"ד**, כלומר הגילוי של דין הקטרת האליה נאמר בכבש ואיל שהם הגימטריא של השס"ד שהוזכר, **הז'** פעמים **בן**, שנפל למדרגת "**השטן**" דקלקול, וכאשר מתקיימת מצוות האליה, היא באה לתקן את מדרגת הזנב התחתון בהקטרת האליה של האיל ושל הכבש.

וזה ברור ופשוט, מה **שבאיל** יש דין של הקטרת **אליה**, כי כל **איל - אילה**, כפי שדובר בשיעורים הקודמים שהם זכר ונקיבה, - עיקר גילוי **האיל** מתגלה **באליה** שבו, שם הוא עיקר מקומו.

להבין, הרי אליה בצד התחתון שלה היא בבחינת זנב, כמו שהוזכר, ובלשון הפסוק שהזכרנו נאמר "והקטיר מזבח השלמים אשה לה' חלבו האליה תמימה לעומת העצה יסירנה", בפשטות לשון הפסוק "חלבו האליה" מבואר שהאליה היא בבחינת "חלבו", יש הרי דין של חלב בתורה, ויש סוגיא שלמה במסכת חולין בדף קי"ז, שיטת רב זביד ושיטת רב אשי - אם האליה נקראת חלב או לא, בפשטות בקרא, היא נקראת חלב, אבל שיטת רב אשי שהיא לא נקראת סתם חלב, ושיטת רב זביד שהיא כן נקראת חלב בסתם, ודוחה הגמ' את שיטת רב אשי ונשארת למסקנא כשיטת רב זביד שגם האליה נקראת חלב, ויש מחלוקת גדולה בגאונים והראשונים, סוגיא ארוכה ורחבה מאד.

אנחנו לא נכנסים לכל סוגיות הראשונים כלפי מה זה נקרא חלב, לשון הרמב"ם בהלכות מאכלות אסורות שזה נקרא חלב רק כלפי קרבנות ולא כלפי מאכלות אסורות, ועוד ועוד הגדרות שקיימות לרוב, בדברי הראשונים, אבל כהגדרה כוללת, אומר הרמב"ן כאן על המקום הגדרה יסודית ושורשית, מהו חלב ומהו אליה. כל חלב הגדרתו - שומן. כל מקום שיש בבהמה שומן, הוא הנקרא חלב בלשון תורה, וזה מלשון "חלב חיטים ישביעך" מלשון הטוב והמשובח שבדבר, ושמונית שבשומן הוא דבר משובח, וכן מבואר גם בדברי הרמב"ם שחלב הוא מלשון של טוב הדבר, הרי ברור שבחיטים אין שומן לקוראו "חלב חיטים", אלא שכל טוב שבמין. הוא הנקרא חלב.

מחדד הרמב"ן ומגדיר את עומק ההגדרה כך: יש שתי סוגי שומנים, יש שומן שנמצא על גבי הדבר שהוא נבדל מן הדבר, שאפשר להסירו מהדבר ולקלוף אותו. ויש שומן שהוא חלק מעצמות הדבר, ומביא הרמב"ן דוגמא שהירך והכתף שהם בשר

שמן כידוע מאד לכולם, זה שומן עצמי בתוך הדבר עצמו. אלו הם שתי סוגי השומנים, ולפי"ז אומר הרמב"ן הגדרה בהירה ויסודית, שומן שאינו חלק עצמי מהדבר והוא ניתן להסרה ע"י קילוף הוא הנקרא "**חלב**" בלשון תורה, ושומן שהוא עצמות מציאות הדבר הוא הנקרא **אליה, האליה** זה שומן שהוא עצם מציאות הדבר עצמו. וברור הדבר ששומן שאפשר לקלוף אותו הוא שומן נבדל, הוא לא מעצמות הדבר - הוא איננו דבר שעצם תפיסתו היא שומן.

- כפי המבואר בראשונים יש שתי סוגי תערובת. "תערובת שכנית" שהיא מקרית, הא עומד לידו והוא בר הסרה. ויש אופן של "תערובת מזגית" שהתערובת של שתי הדברים היא עצמית ששניהם נהיים חד, ואמנם כאן החלב דבוק בו והוא לא ממש שכני, אבל איננו עצמות הדבר, משא"כ שומן שמתגלה באליה, הוא עצמות הדבר.

להבין בבהירות, כבר הזכרנו שלחד מ"ד, האשה מיתחילה היתה זנב, ולחד מ"ד היא היתה פרצוף, כלומר מהצד העליון של האליה, היא נעשית מהאליה שבאוזן, משם נבראה חוה, ומצד התחתון שבדבר היא נעשית מהזנב כפשוטו, למ"ד שהיא נעשית מהזנב, הרי היא גדלה והתרחבה. מי הפך אותה לגדול ולהתרחב? כי הזנב יש לו שתי שמות, מצד אחד הוא נקרא זנב, ומצד שני הוא נקרא אליה, כי יש בו מציאות של שמנונית, השמנונית הזו גופא, היא יצרה שכל מציאותה הופכת להיות מזנב לדבר גדול. וכמו"כ למ"ד שנבראה מפרצוף, שזה מהאליה שבאוזן, אבל הרי זה רק אליה שבאוזן, איך זה גדל והפך להיות קומה שלמה, השמנונית שבדבר היא מגדילה אותו.

לפי"ז, ההגדרה ברורה מאד, **שמנונית** זה מלשון **שמינה**, זהו שמנונית, כל **שמן** כידוע, נקרא כך מלשון שמונה, וממנו נולד שבע - שזה **הזנב**, מהאליה שהיא **שמנונית** מדריגת **שמונה**, נולד **הזנב - ז' בן**, כלומר מה**שמונה** נולד **שבע**. "עד עקרה ילדה שבעה", דיברנו על זה בהרחבה לעיל במדריגת **האֵלָה**, בתחילת שרשי הא' - ל' רק נזכיר בקצרה, יש מדריגה של חמש, - של שש, של שבע - ושל שמונה, ועיקר הגילוי של האליה הוא מדריגת השמונה. ולפי"ז המילה **זנב** עצמה, מצד אחד היא גילוי של **ז' - בן**, מדריגת השבע כמו שהוזכר, אבל בצירוף אחר כיון שהוא בא מהשמנונית שבאליה ולפי"ז **זנב** הוא **זב - נ', זב** מלשון "ארץ **זבת** חלב ודבש", הוא זב נ', זה עומק המדריגה של זנב, הוא זב מכח המדריגה הנקראת אליה, מדריגת השמנוניות, משם שורש מציאות הזיבה שמתגלה ונעשה מציאות של הרחבה של האליה. נמצא שיסוד האליה הוא בעצם צריך להיות דבר דק, אבל לאחר מכן הוא הופך להיות שמן.

בלשון ארמית **אלייתא** הם עצים דקים, כשטוחנים עצים והופכים אותם לחתיכות דקות עצים דקים ע"מ להצית בהם את האור, כמו שמבואר בגמ' במסכת שבת, וכן בגמ' במסכת יומא בדף מ"ה ועוד לגבי ההצתה שע"ג המזבח, שצריך להדליק אותו על גבי גובהו של מזבח ולא למטה, נאמר שם הלשון של אלייתא שאותה מדליקים, ומ"מ א"כ אלייתא היא קרובה לתיבת אליה היא שם לדבר דק, וא"כ מצד אחד זה שם לדבר דק - **אלייתא** שזה עצים דקים, ומצד שני **אליה** זה דבר רחב. עומק ההגדרה, לפי מה שנתבאר: יסוד מציאות הזנב - הוא מציאות הדבר הדק ביותר, אבל הוא גדל והופך להיות מציאות של אותה שמנונית שיש בה הגדלה, זה "**שמונה**" שמתגלה במציאות של הזנב, המדריגה שנקראת **אליה**, כמו שנתבאר.

מאיפה השורש של אותה שמנונית שמתגלה באליה, עד כמה שיסוד האליה הוא הדבר הדק ביותר? איך היא הופכת להיות מציאות של שומן, של הרחבה? נפתח מעט יותר להבין את נקודת הסוגיא, כמו שחודד בדברי הרמב"ן, יש שומן שהוא שומן עצמי, ויש שומן שאינו שומן עצמי, והמדריגה שמתגלה באליה זה שומן שהופך להיות חלק מעצמות הדבר.

הגמ' הידועה עד מאד במסכת פסחים דף ג' במעשה של רבי יהודה בן בתירא, באותו גוי שהיה עולה לאכול מן הפסחים, "**הוא ארמאה דהוה סליק ואכיל פסחים בירושלים** [הוא רימה ועשה את עצמו כיהודי ולפיכך הוא קיבל לאכול מן הפסחים] **אמר, כתיב כל בן נכר לא יאכל בו, כל ערל לא יאכל בו, ואנא הא קאכלינא משופרי שופרי,** [=אני אוכל מהבשר הכי טוב] **אמר ליה רבי יהודה בן בתירא מי קא ספו לך מאליה** [האם נתנו לך ממקום האליה, הגמ' דורשת במפורש במסכת פסחים שיש דין להקריב בקרבן פסח את האליה, שאפי' שיש דין לצלותו שלם, אעפ"כ יש דין להקטיר את האליה, וא"כ, הרי לא יכול להיות שהוא יקבל מהאליה] **אמר ליה לא, כי סלקת להתם** [כשתעלה לירושלים לאכול מן הפסח] **אימא להו ספו לי מאליה** [תגיד להם, תתנו לי מהאליה, מהשופרא דשופרי] **כי סליק, אמר להו מאליה ספו לי** [הוא ביקש באמת שיתנו לו מהאליה] **אמרו ליה אליה לגבוה סלקא,** [זה הולך לגבוה ואיך אתה מבקש את זה] **אמרו ליה, מאן אמר לך הכי,** [הם התחילו לחשוב, יכול להיות שהוא עם הארץ והוא לא יודע, אבל הם התחילו לחשוב שמשוהו כאן שלא כשורה, מי אמר לך לבקש את זה] **אמר להו, רבי יהודה בן בתירא, אמרו מאי האי דקמן,** [בשביל מה הוא הניח לנו את כל הדברים הללו] **בדקו בתריה ואשכחוהו דארמאה הוא וקטלוהו, שלחו ליה לרבי יהודה בן בתירא, שלם לך ר' יהודה בן בתירא דאת בניצבין ומצודתך פרוסה בירושלים,** דייקא הוא נמצא בניצבין ומצודתו פרוסה בירושלים.

וא"כ, נעשה כאן שרבי יהודה בן בתירא מצא דרך איך למנוע מאותו ערל מלאכול את קרבן הפסח, ע"י שהציע לו עצה שיבקש את האליה, וע"י כן הוא הפילו והכשילו, שהתברר שהוא ערל, בפשטות זה עצה מעשית, אבל ברור לכל בר דעת

שמונחת כאן בתוך האליה עצמה, הסיבה הגמורה לזה, שעל ידה דווקא נגרם שיתברר שאותו ארמאי הוא באמת ארמאי ו"כל בן נכר לא יאכל בו". שלא יאכל מן הקרבן פסח.

יש עוד גמרא במסכת פסחים, האליה הרי דבר שמן כמו שהוזכר, שנמצא באדם ובבעל חי, אומרת הגמ' בדף קי"ד עמוד א': "**כי אתא עולא אמר מתלא מתלין במערבא**, [מושלים משל במערבא, ומה הם אומרים] **דאכיל אליתא** [מי שאוכל אליה] **טשי בעליתא** [הוא בורח לעליה]" ומדוע הוא בורח, מסביר הרשב"ם על המקום: "דאכיל אליתא, אליה, כלומר בשר שמן תמיד. טשי בעליתא, [=הרי מאיפה יש לו כסף, הוא לווה כסף] כשבאין לתובעו הקפותיו הוא נסתר שאין בידו מה לפרוע". פשוט דברי הגמ', אדם שרוצה לאכול יותר מכדי שובעו, משם בן סורר ומורה, הרי אין לו כסף, ולכן או שהוא הולך ומלסטם את הבריות, או שהוא פשוט לווה כסף, וכאשר הוא לווה ואין לו מה לשלם, ואנשים באים ודופקים בדלת... אז הוא נטמן ונסתר מהם והיכן? לשון הגמ': "טשי בעליתא", הוא מתחבא בעליה".

מבואר מכאן בעומק דברי הגמ', שכל אליה נקראת **אליה** מלשון **עליה**, וכפי שהזכרנו גם מדברי הרוקח - "את אשר נגזר **עליה**" שהרוקח החליף את **העליה באליה**, היינו הך - ושורש לזה הוא מדברי הגמ' כאן, ועכ"פ מבואר כאן בגמ' **שאליה נקראת אליה מלשון עליה**, ובעומק הסיבה לכך, כי היא **המעולה** ביותר בבהמה, היא השמנונית, ולכן כשהגמרא רוצה לצייר ציור של אדם שאוכל בשר שמן, נוקטים שאוכל אליה, ומי שאוכל אותה, בעומק, היא מעלה אותם בעצם למעלה - מצד הקלקול היא מעלה אותה למעלה, כי אין לו מאיפה לשלם והוא בורח לעליה ע"מ שלא לשלם, אבל זה כמובן מצד הקלקול, לעומת כך מצד מדריגת התיקון, האליה גורמת לאכול אותה שהוא עולה.

ולפי"ז נחזור לדברי הגמ' בתחילת מסכת פסחים, אותו ארמאי שהיה עולה לירושלים לאכול מן הבהמה, ורבי יהודה בן בתירא מציע לו לבקש לאכול מן האליה, וזה הרי נעשה כשהוא היה **עולה לרגל, עליה לרגל**, ועל מנת להכשילו הוא הציע לו לאכול מן האליה, מדגישים ראשית, יש כאן את עצם הדבר שהוא בא לאכול מקרבן פסח, שאי אפשר לאכול מקרבן פסח במקום אחר, הוא קרב בירושלים ורק שם מקום אכילתו, ולכן נצרך **עליה לירושלים**.

כמובן שמי שגר שם, כל השנה הוא נקרא **בן עליה**, "ראיתי בני עליה ומועטים הם", שמי שדרים בירושלים הם נקראים בני עליה, ובלשון קצרה מאד, הרי ירושלים של מטה מכוונת כנגד ירושלים של מעלה, בית מקדש של מטה מכוון כנגד בית מקדש של מעלה, בעומק, בכל דבר בבריאה יש את הענף למטה ואת השורש למעלה אלא שהשורש למעלה הוא פחות בהתגלות ובירושלים בכלל, ובבית המקדש בפרט מתגלה השורש העליון, לתתא, ולכן כל מי שנמצא בקביעות בירושלים, הוא "מעין" דר בשורש העליון ולכן הוא נקרא "בן עליה", "זה שער השמים" מקום שהתפילות עולים משם, זה מקום השער, זה מקום הפתח, ולכן לשם הוא מקום העליה לרגל.

ולהבין יתר על כן, הרי על מנת לעבור ממקום למקום צריך שיהיה פתח, כשיש בית ויש עליה, על מנת לעלות לעליה יש מדריגות ויש פתח. כמו הסוגיא בסוף מסכת קידושין ב"נורא בי רב עמרם" שהוא לקח את המדריגות - אבל נצרך שיהא מדריגות ונצרך שיהא פתח, להבין ברור, בית המקדש נקרא "זה שער השמים", הוא מקום של פתח לעלות לעליה למעלה, וא"כ ביהמ"ק שהוא מקום העליה שעולים, הוא צריך לפתח שדרכו עולים.

נחזור עכשיו לתחילת הסוגיא שהזכרנו את דברי המהר"ל על הגמ' במסכת כתובות שהוזכר שאצבעותיו של האדם משופות כיתדות שאם ישמע דבר שאינו הגון ישים אצבעותיו באזניו, ויש לו אליה באזנו שאם ישמע דבר שאינו הגון ישים האליה בתוך אזנו, ואומר המהר"ל ששונה חוש השמיעה שבאוזן מכל שאר החושים, בעיניים, כשהאדם רוצה לא לראות, יש לו עפעיים, את הפה הוא יכול לסגור. בחוטם הוא יכול לנשום עמוק ולא להריח, אבל האוזן אין לה סתימה מצד עצמה, היא תמיד פתוחה,

זה נקרא בית המקדש, "תל תלפיות" מקום שכל פיות פונות לשם, והגדרתו הוא "שער השמים" מקום שהתפילות עולות דרך שם, הסיבה שהתפילות עולות דרך שם, כי שם זה תמיד פתוח, "ואתה תשמע השמים" כביכול, ביהמ"ק כולו מקום שדרכו הקב"ה מקבל את תפילותיהם של ישראל, מדריגתו היא מדריגת האזנים שהוא מקום קבלת התפילות. "כי אתה שומע תפילת כל פה" העומק בזה הוא, כי האוזן ביסודה היא פתוחה, צריך פעולה חדשה חיצונית בשביל לא לשמוע, יש את האצבעות שהם כיתדות, שהם חיצוניות לגמרי, ויש את האליה שהוא חלק מהאוזן, אבל מצד עצמה אינו יכולה לעלות לאוזן ורק ע"י היתדות של האצבעות הם לוקחים את האליה להכניסה לאזנים, אבל יסוד האוזן כמו שחידד המהר"ל, היא תמיד פתוחה, זה נקרא מקום בית המקדש שתפילות תמיד מתקבלות דרך שם, זה מקום שביסודו הוא תמיד פתוח.

בלשון דקה, כאשר נעשה ח"ו, חורבן הבית, אז מצד הקלקול, האליה נכנסת כביכול בבחינת "אוטם אזניו", כמו שיש אליה דקלקול שהזכרנו, כאן בפסחים דף קי"ד, שמי שלווה ואינו משלם מתחבא בעליה, הוא בורח לעליה מכח קלקול והאליה הופכת להיות אליה דקלקול, כמו כן האליה של האוזן שלו, הופכת להיות אליה דקלקול ע"י שהיא עולה לאוזן לסתום את האזנים של אוטם אזניו שלא תתקבל התפילה.

עוד פעם, היתדות והאליה הם לצורך שלא ישמע דבר שאינו הגון, אבל כאשר מתגלה הצד דקלקול, הוא בורח ועולה לעליה למעלה, ואז גם האליה שבאזנים - הופך להיות שכביכול הם נכנסים לאוזנו של מקום, ואז הקב"ה כביכול. "גם כי אזעק ואשוע שתם תפילתי", היא איננה עולה, כי האליה נכנסת לאוזן, כמו שנתבאר.

ובעומק, הרי כמו שאומרת הגמ' שמי שאוכל בשר שמן תדיר, הוא לבסוף בורח לעליה מצד נקודת הקלקול. איפה המקום שאוכלים בו בשר תדיר? במקום בית המקדש, אבל כאשר מתגלית שם נקודת קלקול והקב"ה אומר שאינו רוצה בזבחייהם כמו שמפורש בקרא, כלומר שמה שהם זבחים זה אינו לרצון לפניו יתברך שמו, מתגלה שאכילתם היא בבחינת אכילה של קלקול כאין האוכל בשר שמן תמיד, ואז "טש בעליתא", מתגלה שהתחתון מסתלק למציאותו של עליון כמו שנתבאר.

בעומק יותר, זה נקודה עמוקה ודקה - בית המקדש הרי חרב, והמשכן, כתוב שהוא נגנז, בעומק שורש חורבנו הוא שבית המקדש של מטה נכלל בבית המקדש של מעלה וזה שורש החורבן, בהתגלות "כלה חמתו על עצים ואבנים" והבית נחרב, אבל עומק נקודת החורבן, להבין ברור, שהתחתון נכלל במציאותו של עליון ועל ידי כן הוא מסתלק זה האופן שמתגלה באליה שכשהאדם אוטם את אזנו מכח האליה, אז הוא מעלה חלק תחתון לחלק עליון. בית המקדש בעומקו, עומק חורבנו הוא הסתלקות בית מקדש תחתון לבית מקדש עליון, כמו שנתבאר.

אבל מכל מקום, עומק הגילוי שמתגלה בבית המקדש הוא בבחינת "אודנין", בבחינת שער ופתח. זה המקום שדרכו התפילות עולות, וזה המקום שהוא בבחינת עליה כמו שנתבאר, זהו מקום הגילוי של האליה.

הגמ' דורשת במסכת ראש השנה בדף י"ז כידוע מאד, על מה שנאמר בקרא "נושא עוון ועובר על פשע לשארית נחלתו", אומרת הגמרא: אליה וקוץ בה, מצד אחד הקב"ה זוכר את עם ישראל, אבל מצד שני זה רק למי שמישים עצמו כשיריים, להבין נפלא מאד, הרי לכאורה צריך להבין למה זה אליה וקוץ בה, הרי נאמר כאן רק דבר שאינו שלם? - גדר "אליה וקוץ בה" עצמו הוא על פי המשנה במסכת שבת בדף נ"ג, נ"ד שהיו שמים עגלה בשביל הזנב, מחמת שזנב הזכרים הוא עבה בכדי שלא יגרר בארץ ויחבל בקוצים. וזה אליה וקוץ בה, שהיא נגררת בארץ ונחבלת מקוץ.

אבל להבין, בעומק, ברור מאד מהלך הדברים: האליה מהצד התחתון היא השפל, היא הסוף והקצה, זה גדר של זנב, "הוי זנב לאריות" כלומר הוא סוף ואחרית של דבר, כשהאור העליון מתגלה בתחתון, אז מתגלה שהזנב הופך להיות שומן. להבין נפלא - בבית המקדש, יש בית מקדש של מעלה ובית מקדש של מטה, בית המקדש של מטה הגדרתו **הוא הזנב של בית מקדש של מעלה, הוא האליה של בית מקדש של מעלה**, והשפע שמגיע מבית מקדש של מעלה יורד לבית מקדש של מטה, ואז מתגלה בבית מקדש של מטה **מזבח מזין, מזיח, מפרנס**, כמו שאומרת הגמ' בכתובות, כל שפע שבא לעולם הוא בא מבית המקדש,

ושיעורו והגדרתו של השפע שבא מבית המקדש, כי השפע העליון שמגיע ויורד עד מקום הזנב, עד בית המקדש התחתון שהוא הזנב של בית מקדש של מעלה. אז כל השפע העליון יורד לבית מקדש של מטה ודרכו הוא מגיע לעולם, זה מקום השפע, השמנונית העליונה, ועיקר העבודה הפנימית שמתגלה יום יום בבית המקדש היא הדלקת המנורה, שמדליקים בה שמן, זו מדריגת השמנוניות שהזכר, של השפע המגיע ויורד מלעילא לתתא, ומכח כך מתגלה השפע בשולחן, מכח כך במזבח, ומכח כך בכיור וכנו, ויוצא כל השפע מבית המקדש לכל העולם כולו, זה מקור נקודת השפע כמו שנתבאר, השפע הזה מתגלה מכח השמנונית העליונה שיורדת מלעילא לתתא ומגיע לזנב, והזנב ביסודו, הוא מקבל את השיריים של מה שהיה למעלה, זה ברור, זנב הוא הקצה האחרון שבו מתגלה השמנונית שנמצאת למטה, מתגלה שכל השפע שבא מלמעלה, יורד ויורד ויורד, ובחלק התחתון ביותר למטה, נשאר השיריים של העליון.

בבית המקדש הרי, היה שירת הלוויים, בפשטות שירת הלוויים היא ע"מ להעלות את הקרבן מתתא לעילא בשעת ההקרבה, כדי שהאדם יתעורר לתשובה וקרבו יעלה לרצון, זה מהלך אחד בשירת הלוויים, מהלך שני בשירת הלוויים, כל בית המקדש זה שפע של השיריים העליונים, רק בערכין דידן זה "מלוא כל הארץ כבודו", העולם כולו מלא שפע, אבל כלפי הבית המקדש של מעלה, כל השפע שמתגלה למטה, מבית המקדש של מטה - עניינו הוא שיריים של המדריגה העליונה, לכן בבית המקדש היה שירת הלוויים, **שירת** הלוויים זה הגילוי שהשפע שמגיע לאחר מכן הוא **השיריים** של מה שלמעלה.

דוגמא בעלמא, הרי אחד הכהנים אמר שהגיע לחלקו מלחם הפנים "כזנב הלטאה", כלומר, הוא רצה לומר שהותירו לו דבר מועט שזה כשיריים, והוא הגדיר אותו מחמת כן "כזנב הלטאה", בעומק זה כל בית המקדש, רק לא לטאה שהוא דבר טמא אלא שיריים דקדושה, אבל היסוד הוא ברור לכל בר דעת, כל שפע שמתגלה בבית המקדש אינו אלא השיריים של המדריגה העליונה.

להבין ברור, מי שחי את המציאות שלו לתתא כשלעצמה, הוא לא שיריים, כאן הוא עצם הוויתו, אבל מי שהמציאות שלו

אחוזת בעליונים, הוא תפוס שכל מציאות עצמו כאן למטה הוא **כשיריים**, זה נקרא "**שארית נחלתו**" - "משים עצמו כשיריים", כהגדרה כוללת, משים עצמו כשיריים היינו שהוא שפל, אבל עומק ההגדרה של "משים עצמו כשיריים", בית המקדש הוא מקום הגילוי שה"של מטה" מכון כנגד "של מעלה", כל מי שמגיע לבית המקדש משיג, א"כ, את השרשים העליונים שלו, בשרשם, ואז הוא מגלה שכל מציאותו לתת זה רק השיריים של הדבר. זה כל הסוגיא של אליה שבה אנחנו עוסקים.

הרי שורש האליה הוא **בראש**, "זה שער השמים", מדריגת "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה", והוא במקום שהתפילות מתקבלות שם, בחינת ה"אודנין", האזניים שהוזכר. זהו בית המקדש, ובבית המקדש מתגלה, שהאליה העליונה מתגלה באזניים, והשפע יורד ויורד עד שהוא מגיע לאליה התחתונה שהיא בבחינת זנב. והשורש כמו שהוזכר, שכל בית מקדש של מטה הוא זנב של בית מקדש של מעלה, וכל מי שמגיע לבית המקדש של מטה, אם הוא ראוי לכך הוא מגיע לאותה השגה, שאינו אלא "שיריים" לשרשי הנשמה שלו שנמצאים למעלה.

זה נקרא "לשארית נחלתו" - **נחלתו** מלשון **נחל**, הדבר הזורם, שכאשר מגיע לתוך הנחל ומקבלים את אותו שפע, מכירים שזה הגיע ממעין נובע שלם, זה נקרא "שארית נחלתו", זה כאשר מתגלה הדבר מצד מדריגת התיקון, אז האדם נמצא במדריגת **ישראל - לי ראש**, ואז הוא במדריגת גילוי ה"אודנין" שמתגלה בו שהכל פתוח, "זה שער השמים", שהוא פתוח, והוא ממשיך את השפע למקום התחתון, למקום הזנב, לאליה התחתונה, זו המדריגה.

אבל כאשר ח"ו, מתגלה מצד נקודת הקלקול, "זכר את ושתי ואת אשר עשתה ואת אשר נגזר עליה" - ואין גילוי של **אילת** השחר שמפציע אורה מאור המנורה, אלא מתגלה רק הצד דקלקול של מדריגת הזנב, מתגלה "שארית נחלתו", מי שנעשה שיריים כפשוטו, נעשה שיריים כפשוטו, זה נקרא חורבן הבית, הזכרנו, ששורש חורבן הבית נעשה ע"י שהענף חוזר לשורשו, הסיבה שהוא חוזר לשורשו, כי הוא רק ענף, אם הוא רק ענף הוא יכול לחזור לשורשו, ואז מתגלה שמה שקודם לכן היה גילוי שמה שהיה למטה הוא היה בבחינת שיריים - "שירת הלוויים", שזה השיריים של השפע העליון, עכשיו שחרב הבית, נעשה "ואני נותרתי לבדי", נעשה שיריים של מה שנשאר בחורבן, זה השיריים התחתונים שהופכים להיות מהלך של שיריים דקלקול, היפך ממדריגת השיריים העליונה, כמו שהזכרנו שזה נקרא שיריים במדריגת אכילת לחם הפנים שנשאר ממנו מדריגה של שיריים, כאשר זה יורד למדריגה לתת, השיריים הופכים להיות שיריים של מדריגה דקלקול שאין בה את ההארה של השורש העליון כפשוטו.

יש שתי תפיסות של שיריים, יש שיריים של "שארית נחלתו", שזה **נחל** נובע, והוא תמיד ממשיך, ומה שיש כאן זה שיריים ביחס למקור, ויש שיריים שהגדרתם היא שהמקור נסתלק, רובו ככולו נסתלק, ונשאר כאן רק מעט, זה נקרא "שארית נחלתו".

וע"ז נאמר "אליה וקוץ בה", "אליה וקוץ בה" הינו, שאם זה אליה כפשוטו אז זה שורש של הענף העליון, ולהבין נפלא, כפשוטו, ה"קוץ בה" היינו כמו שהוזכר שבגלל שהאליה של הזכרים עבה היא נגררת בארץ ונחבלת בקוצים. הרי פעם ראשונה שנאמר בתורה לשון של קוץ - "וקוץ ודרדר תצמיח לך", מעיקרא האדמה היתה מצמיחה רק את מה שזרעו בה, אבל כאשר נתקלקל אדם הראשון **מכח שהוא פגם באליה**, כפי כל מהלך פני הדברים שנאמרו - הוא היה צריך הרי, לאטום את אזניו באצבעותיו ולהכניס את אלייתו לאוזנו, ולא לשמוע, אבל כאשר "כי שמעת לקול אשתך" אז הוא נתקלל "**בעצבון** תאכלנה", - מכח האצבעות, ואז נאמר "קוץ ודרדר תצמיח לך, ה"קוץ ודרדר" זה השיריים של מה שהיה קודם לכן, זה מה שנשאר, זה ה"אליה וקוץ בה".

[תגובה להערה:] בכללות הזנב נקרא "עוקץ" בלשון רבותינו. וממילא זה נקרא מכת זנב שהיא בבחינת קוץ, כי זה הקצה האחרון, מיד נחדד.

להבין ברור, כאשר האדם הראשון חטא, במקום שהוא יהיה דבק במדריגת האליה העליונה של מדריגת ה"לי ראש", מדריגת האזניים, הוא ירד למדריגת אליה של "שמעת לקול אשתך", אשתך שנבראה מן הזנב והיא בחינת זנב בשורשה, הוא יורד לאותה מדריגה תחתונה, זה הופך להיות הקצה התחתון של שיריים, שהם חתיכות קטנות, וכפי שהזכרנו שאלייתא בלשון ארמית זה עצים דקים וקטנים, זה חזר להיות מציאות של עצים דקים וקטנים, וזה מה שנעשה מכל השפע כולו, שזה נהפך להיות דבר קטן מאד, זה "קוץ ודרדר תצמיח לך", זה ה"אליה וקוץ בה", - "לשארית נחלתו".

ולפי"ז עומק דברי הגמרא הוא נפלא מאד, אם מתגלה "שארית נחלתו" מהצד העליון אז זה נחל נובע שממשיך הלאה וזה "**שארית נחלתו**", אבל אם מתגלה שזה "שארית נחלתו" מהצד התחתון שבו אז זה "אליה וקוץ בה", כי מתגלה ה"קוץ ודרדר תצמיח לך", מתגלה שורש נקודת החורבן, ואז בחינת ה"קוץ" אלו הם הפרטים שנשארים בחינת עצים דקים וקטנים. עומדים בניתוק מנקודת השורש ועומדים כמציאות לעצמם, זה עומק נקודת הקלקול שמתגלה ב"אליה וקוץ בה" כמו שנתבאר.

לפי"ז להבין את מהלך פני הדברים: יש לנו את מצות הקטרת האליה כמו שנאמר בתורה, והמקום שזה נאמר בשלימות כמו שהזכרנו, "והקריב מזבח השלמים אשה לה' חלבו **האליה תמימה**" יש דין שהאליה תהיה תמימה, כלומר שהיא לא תהיה חסירה, והגמ' מבארת איך עושים את זה שתשאר שלימה, כדברי הראשונים, יש בזה שיטת רש"י ושיטת הרמב"ם - אבל בכללות, חוט השידרה מתפשט ומגיע עד האליה, ולצורך הקטרת האליה צריך להסיר אותה יחד עם החוליה האחרונה של עמוד השידרה שנכנס לתוך האליה, ומקטירים את האליה יחד עמו, וע"ז נאמר "האליה תמימה לעומת העצה יסירנה". להבין ברור, רש"י אומר מהו "לעומת העצה יסירנה", למעלה מן הכליות היועצות, כלומר מעל העליה נמצאים הכליות היועצות, ומהם מסירים את האליה.

הוזכר פעמים רבות מאד, הרי הגמ' אומרת במסכת ברכות בדף ס"א שכליות יועצות, אחת יועצתו לטובה ואחת יועצתו לרעה. מסתברא של ימין לטובה "לב חכם לימינו" ושל שמאל לרעה, "לב כסיל לשמאלו", הוזכר פעמים רבות מאד ששורש שתי העצות הוא מעץ החיים ועץ הדעת. כל עץ נקרא **עץ** מלשון **עצה**. יש עץ שהוא טוב - עץ החיים שממנו העצה הטובה, והעצה הרעה מעץ הדעת, ברור הדבר. וזה מה שנקרא "כליות יועצות".

ולפי"ז מה שנאמר כאן בקרא "לעומת העצה יסירנה", שצריך להסיר את האליה מהכליות היועצות. בעומק, הסיבה שצריך להסיר אותה מהכליות היועצות, כי השתא עיקר העצה שמתגלה, מכח שאכלו מעץ הדעת, עיקר העצה המתגלה היא העצה של הכליה השמאלית, כשבאים להקטיר את האליה, אם נשאיר את האליה יחד עם הכליות, זה יהיה אליה בחינת חוה שהיא זנב, והיא תמשך אחרי עץ הדעת, חזרנו בדיוק לאותו מהלך שהיה מעיקרא,

ועל מנת לתקן את כל סדר קומת הדברים צריך להסיר את האליה ממצאיות הכליות, כלומר, בכדי שלא ימשך האליה לבחינת ה"כליות יועצות", ואז, מקטירים אותה על גבי המזבח, אז, הוא נקרא **חלב**, כמו שהזכרנו יש הקבלה למה שהוא נקרא חלב אבל בהגדרה כוללת הוא נקרא חלב ומקטירים אותו על גבי המזבח. ועומק ההקטרה שמקטירים אותו ע"ג המזבח, ראשית כל, שמו מעיד עליו, כל ענין הקטרה הוא הרי, להעלות אותו ללעילא, ויתר על כן כאשר מקטירים, עוד מעט נחדד, הוא עולה מהחוטם לאזניים, הרי בסדר פרצוף האדם יש אוזן, חוטם, פה, מקטירים אותו הרי, בפשטות לריח ניחוח ללמעלה, אבל בעומק הוא עולה לאזניים העליונות.

נחדד ונאמר, הוא נקרא הרי **אליה** מלשון **עליה**, דין הקטרתו, א"כ, נאמר מעצם מהותו, שמו מעיד עליו שהוא צריך להיות באופן של **אל - אליה**, לעלות לעליון וזה עומק נקודת הקטרתו. הכליות גרמו - "עפר אתה ואל עפר תשוב", "קוץ ודרדר", וכמו שהזכרנו פעמים רבות **שדרדר** בהיפוך אותיות זה **רד רד**, כלומר, ירידה בתר ירידה ולכן אם זה "אליה וקוץ בה" אז זה "אליה וקוץ ודרדר בה", היא הופכת להיות **רד רד**, אבל כאשר מסירים אותה מהכליות ומקטירים אותה היא הופכת להיות אליה מצד נקודת התיקון, ולכן זה לא "אליה וקוץ ודרדר בה", ובמקום **דרדר רד רד**, זה הופך להיות הקטרה ללעילא.

ובמקום הקוץ התחתון, כל קוץ נקרא **קוץ** מלשון **קצה**, האשה נבראה מן הצלע, וכמו שאומרים הראשונים שפירוש המילה **צלע - קצה**, "צלעות המשכן", קצוות המשכן, שהיא נבראה מן הקצה, רק אם מתגלה קצה דתיקון זה עליה, אם מתגלה הקצה דקלקול זה הופך להיות **עוקץ** זה הופך להיות **קוץ**, זה עומק שורש **הקוץ** של "אליה וקוץ בה", ה"קוץ בה" לא מגיע מדבר חיכוני כפשוטו, ה"קוץ בה" הוא קצה שבה, שהיא עומק האליה שנבראה מן הצלע - הקצה, היא גופא, כאשר נופל האליה, זה נופל **לקצה - קוץ**, שאותיות קוץ נמצאים בתוכו, ברור מהלך פני הדברים. אבל תכלית הדבר צריך שיהא להעלות את מציאות האליה.

לפי"ז, נחזור למה שאמרה הגמרא בפסחים לגבי רבי יהודה בן בתירא, הוא נמצא בנציבין ומצודתו פרוסה בירושלים, הוא הציע לאותו ארמאי, כאשר אתה עולה תבקש לאכול מהאליה, להבין ברור, רבי יהודה בן בתירא אומר לו "כי סלקת להתם" אימא להו ספו לי מהאליה", כפשוטו היינו כשתעלה לרגל, אבל לכאוף הוא לא היה צריך לומר לו "כי סלקת להתם", רק לומר לו, תבקש מהאליה, וברור שהכוונה היא שיבקש מהאליה כשיגיע לירושלים, מה ההדגש "כי סלקת להתם"?

אבל בעומק ההגדרה היא מאד מדוייקת, כשהוא נמצא, עדיין האליה לא עלתה, ואז מדריגתה היא אליה תחתונה לפני תיקונה, ואז היא חלק מה"כליות יועצות" לרעה, ומשם הגיע אותו ארמאי לאכול מהפסח, אבל כאשר הוא **יעלה** לירושלים, יש עליה לרגל והגמ' בפסחים לומדת מפסוק מפורש שיש דין של הקטרת האליה בפסח. ולהבין עכשיו נפלא מאד - כי בעומק, כמו שאומרת הגמרא כאן בפסחים שבלייל פסח "מרפסין איגרי" משברים את הגגות. כשנשברים הגגות מה עושים? עולים למעלה לעליה, וכפי שנאמר בגמ' בדף קי"ד כאשר אוכלים את האליה "טשי לעליתא", הוא עולה לעליה, נמצא שכל כח העליה שמתגלה בפסח, בעומק הוא מתגלה, מכח האליה המוקטרת, זה גופא העליה של פסח.

עוד פעם, חוזרים ואומרים, יש דין להקטיר אליה של איל וכבש, ואין דין להקטיר אליה בשור ועז, ובסברא כפי שאומר רש"י, ועולה מתוך דברי הגמ' בפסח לא היה דין להקטיר את האליה, רש"י אומר שתי טעמים, ואחד מהם בכדי שהקרוב יהיה שלם,

ועכ"פ צריך ילפוטא להקטיר אותו, ולא נאמר כאן רק דין פרטי להקטיר את האליה בפסח, בעומק נאמר כאן שכח העליה שמתגלה בקרבן פסח הוא מכח האליה שמוקטרת בו והיא גורמת ל"מרפסן איגרא" שעולים לעליה.

יתר על כן, יש לנו ג' רגלים שנאמר בהם מצות עליה לרגל, זה נאמר בג' רגלים, אבל שורש הג' רגלים מתחיל בפסח, כלומר שכל העליה של כל הג' רגלים, מתגלה מתוך הפסח, מתוך הפסח שעולה, ו"מרפסן איגרא", מכח שבפסח יש בו הקטרה של האליה, הוא עולה ללעילא וזה שורש כל העליות כולם. וזה ברור, הרי ביציאת מצרים עלו ממצרים לארץ ישראל, ושם הוא שורש כל העליות כולם, ברור ופשוט.

אבל מ"מ, א"כ בפסח מתגלה שכאשר עולים לרגל ועולים ללמעלה, האליה עצמה היא גופא, נעשה מציאות של עליה, הרי בשעה שבני ישראל עלו ממצרים נאמר בהם "וגם ערב רב עלה עמם" - האם הערב רב אכלו עמם ביציאת מצרים מקרבן פסח או לא? "וכל בן נכר לו יאכל בו", הם בוודאי לא אכלו, למחרת בבוקר בצאתם ממצרים "גם ערב רב עלה עמם".

אותו ארמאי שניסה לאכול מקרבן פסח, כפשוטו, הוא רצה לאכול מהקרבן, אבל בעומק הוא חיפש לאכול מקרבן פסח, כי הוא היה מאותו "ערב רב" שרצה להקדים את החיבור לבני ישראל, שלא רק לעלות עמם ביציאתם ממצרים בבוקר של ט"ו, אלא שכבר בי"ד הוא רוצה להתחיל להתחבר לבני ישראל ע"י אכילת הקרבן, זה אותו ארמאי שבא לאכול מהקרבן פסח.

מחדדים, זה לא רק אכילה סתם שהוא בא לאכול מקרבן, אלא הוא בא להקדים את כל שורש החיבור של הערב רב לכנסת ישראל "וגם ערב רב עלה עמם", שהערב רב עלה עמם ביציאתם ממצרים, ובשעה שהוא בא לאכול מהקרבן פסח, הוא בא לאכול מכח אותו מציאות שקודמת לכך, שכבר נמצא בליל התקדש החג, ליל התקדש החג, חוזרים כסדר על דברי התרגום שאומר, שעל אף שלכאורה הם היו במצרים, אבל באו עננים ונשאו אותם לבית המקדש והם הקריבו את הקרבן בבית המקדש, נמצא שהעליה הראשונה לבית המקדש, היתה באמת בקרבן פסח הראשון, אבל הערב רב הרי לא היו שם, הענין בודאי לא נשא אותם והם נשאו במצרים ולא אכלו כלל מקרבן הפסח, הם בכלל לא היו במקום ההקרבה שהיתה בארץ ישראל, הם לא הגיעו לשם.

ואותו ארמאי שרוצה לאכול מקרבן פסח, הוא רוצה להצטרף לאותו כח שעולה לארץ ישראל ולאכול שם מהפסח, כאשר נמצאים כאן עדיין לתתא, הוא נמצא עדיין, כביכול מעין מצרים, כלומר לפני שנמצא שורש העליה, עדיין הוא יכול להיות מעורב בבני ישראל, אבל כאשר הם עולים לאכול בירושלים, בעומק, אין לו כח לעלות, והשורש שאין לו כח לעלות הוא, משום ששורש כל העליה לקרבן פסח הוא מכח האליה, זה מה שאומר לו רבי יהודה בן בתירא שיבקש מן האליה, וברגע שהוא יבקש מהאליה מה יקרה? יתברר שאין לו שום כח לעלות, ואז יתברר שהוא ארמאי, זה לא רק היכי תימצי לעורר בו את נקודת החשד, שהוא יבקש מהאליה, ואז כשישאלו אותו הרי "אליה לגבוה סלקא" יתברר שהוא ארמאי,

מה העומק ה"אליה לגבוה סלקא" שנקטה הגמ', הגמ' יכולה לומר שהאליה אסורה באכילה, הרי זה דין האליה שכיין שסלקא לגבוה, יש לו דין שהוא אסור באכילה. כפשוטו וודאי שזה לא דיוק מה שנקטו הלשון "סלקא לגבוה", אבל עומק נקודת הדבר, מדוע הדגישה הגמ' את ה"סלקא לגבוה", כי לא דנו כאן שאסור לאכול את הדבר והם עונים לו - אי אפשר לתת לך כי הדבר אסור באכילה, ויש בזה שיטות בדברי רבותינו, אם יש בזה לאו אחד או שתי לאוין או שלוש לאוין, כל הסוגיות לענין גדר איסור אכילת אליה בקדשים.

- הגדרת הדבר ברורה לפי כל מה שנתבאר, רבי יהודה בן בתירא אומר לו לאכול מהאליה, שזה יהיה שורש הביור וההבדלה, והם עונים לו "לגבוה סלקא", כלומר כל כח האליה נמצא במקום העליה, שם הוא מקום האליה, ושם מתברר שהארמאי אינו נמצא כנקודת תערובת גמורה. הדוגמא השורשית והיסודית, אמנם נאמר בלשון הפסוק "וגם ערב רב עלה עמם" אבל, כמו שאומר הרמב"ן, נעשה הבדלה גמורה בין הערב רב לבני ישראל במתן תורה, כל בני ישראל עמדו ביחד והערב רב עמדו בנפרד.

כשנאמר "ומשה עלה אל האלקים" ונעשה אותו שורש של עליה אז הובדל הערב רב, פעם ראשונה שעלו לארץ ישראל זה היה במצרים לקרבן פסח, פעם שניה שעלו לארץ ישראל זה היה במתן תורה שהר המוריה נעקר ובא להר סיני, נמצא שכשמשה רבינו עלה להר סיני, הוא עלה עוד פעם להר המוריה, זה נקרא "ומשה עלה אל האלקים", ושם מתגלה עוד פעם נקודת הביור שהערב רב אינם יכולים להתערב עם בני ישראל.

לפי"ז, ברור הדבר, אמרנו שושתי עלתה בעליה דקלקול, וכנגד כך היתה מציאותה של אסתר, "אילת השחר", איפה היה עוד פעם ערב רב גמור שנכנס לתוך הכנסת ישראל? "ורבים מעמי הארץ מתייהדים כי נפל פחד מרדכי - פחד היהודים עליהם", חזר שוב הערב רב, היו עוד זמנים שנים להצטרף לכנסת ישראל, כמו ביהושע שבאו להטעותו, אבל ניסיון של כלל האומות כולם שניסו לחזור ולהיכנס לכנסת ישראל, לא רק באומה מסויימת, זה היה בימי מרדכי ואסתר כמו שנתבאר, כלומר, שאז

חוזרים ומתיידיים ה"רבים מעמי הארץ" כי הם רוצים לחזור ולאכול מאותו **אליה** עליונה. שזה יחזור ויתעורר.

ושם נעשה אותו נקודת בירור מכח אסתר שנקראת "**אילת השחר**", שהיא מבררת מהו המציאות של האליה שהיא עליה, הרי הבירור שנעשה שם "צומו עלי שלושה ימים ואל תאכלו ואל תשתו לילה ויום", כמו שאומרים חז"ל כידוע מאד, שזה היה ליל פסח, אמנם קרבן פסח בכלל לא הקריבו אז בגלות, אבל השורש של ההארה של פסח מסתלקת, אז ההארה של האליה העליונה איננה מתבררת, אז מתגלה המציאות שיש שורש של גזירה, וההארה שנעשית שהאילת השחר מקבלת את ההארה שמתגלה בליל פסח של האליה העליונה שמקטירים אותה על גבי המזבח, זה שורש עומק נקודת הבירור שחוזר ומתברר בימי הפורים.

וא"כ יש לנו את שורש הבירור שמתגלה בפסח בבחינת האליה של קרבן פסח, ויש לנו את שורש הבירור שחוזר ומתברר במדריגת הפורים מכח אילת השחר שחוזרת ומבררת את אותה נקודת עליה כמו שנתבאר.

אבל להבין יתר על כן, שלימות הגילוי של כח ה"אילת השחר", ש"אז יבקע כשחר אורך", שיש גילוי של האליה שחוזרת ומתבררת, אז מתברר מדריגת האור השלם שגנוז בתוך מדריגת האליה, מדגישים, יש את ההארה בשורש כמו שנתבאר, ויש את ההארה המתפשטת לענפים, ההארה המתפשטת לענפים היא הזנב של ההארה העליונה,

אבל כאשר מתגלה הדבר מצד נקודת התיקון, הרי כמו שאומרת הגמ' במסכת בבא מציעא שכשרצו להכניס את רבי אלעזר ברבי שמעון לאחר פטירתו למערת אביו היה שם נחש שהקיף את המערה והיה זנבו בתוך פיו, להבין ברור, יש את השמנונית שמתגלה באוזן, ויש את השמנונית שמתפשטת ויורדת למדריגת הזנב כמו שהתבאר, הצדוקים הרי שואלים שלכאורה אסור לאכול את האליה כי היא נקראת חלב וחכמים השיבו מה שהשיבו, יש בארוכה ע"ז באבן עזרא וברמב"ן - כיון שזה לא נקרא חלב גמור הוא מותר באכילה,

אבל כאשר חוזר ונתקן הזנב באופן השלם והוא חוזר למדריגת הראש, הוא עומק נקודת השמנונית דתיקון, הוא חוזר להיות מאכלם של הצדיקים לעתיד לבוא, לעתיד לבוא שמתגלה סעודת עורו של ליתן, ושלימות האכילה של לעתיד לבוא היא תהיה במדריגת האליה שבה יש שמנונית ביותר, שחוזרת ומתעלה למדריגת העליונה, מדריגת הראש, אבל אז היא לא באה באופן של אוזן שיש אליה על מנת שלא ישמע דבר שאינו הגון שישים את האליה בתוך אוזנו, הוא שומע דבר שאינו הגון מכח שיש פה שאינו הגון שמדבר מה שאינו הגון, ולכן צריך לאטום את האזנים מדבר שאינו הגון.

אבל **כאשר נתקן מציאות הפה והוא אוכל מהאליה דתיקון**, הוא לא מדברים דברים שאינם הגונים, אז האליה שנמצאת באוזן היא איננה אליה שבה לאטום אזניו של אדם - זה שלימות ההארה שמתגלה ב"אילת השחר", שלימות של הארה של לעתיד לבוא שזה בבחינת "ימי משתה ושמחה" ועומק שלימות נקודת ההארה שהיא מדריגת למעלה משבע, מדריגת השמונה, שזה השמנונית שמתגלה לעתיד לבוא, אז הפה אינו עוסק במדריגת הדיבור של דברים רעים אלא במדריגת האכילה דתיקון, שהוא הזנב העליון שהוא בבחינת השמונית העליונה.

אז מתגלה שהאליה שנמצאת באדם אינה לצורך אטימת אוזנו. הרי באצבעות יש שתי הבחנות כמו שאומרת הגמרא במסכת כתובות שהזכרנו, הבחנה אחת "זו זרת, זו קמיצה", זה נאמר לשיעוריה של תורה. והבחנה שניה זה מה שהאצבעות משופות לצורך אטימת אוזנו. כשזה מתגלה מהצד התחתון, יש צורך שישים אצבעותיו באזניו, אבל כשזה מתגלה מהצד העליון זה נאמר לשיעורי תורה - "הן הן גופי תורה".

כך גם האליה שבאוזן, כשהיא מתגלה מהצד התחתון נצרך להניח בתוך האוזן ע"מ לאטום אזנו שלא ישמע דבר רע, אבל כאשר מתגלה הצד העליון שבאליה, מתגלה עומק נקודת הדבר של שלימות הארת האליה שבאזניו של אדם, השתא, האדם יכול לשמוע רק דברים שהם במדריגה של שבע, בסוד "ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש", כל הדברים שנאמרים הם במדריגת השבע, אבל אז (גימטריה שמונה), לעתיד לבוא "אז ימלא שחוק פינו" כלומר, מכח מה "ימלא שחוק פינו", כי יהיה אכילה של מדריגת האליה העליונה, "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לאמר", אז, האליה לא תהיה במדריגת דבר שבו אוטמים את האזנים, אלא היא תפתח את האוזן לשמיעה של שמונה.

זה ה"**אז ישיר משה את השירה הזאת**", לעתיד לבוא **אז** ר"ת **אליה זנב**, זו שלימות ההארה של האליה שהיא תפתח פתח חדש בפה, הפה יהיה פה של אכילת השמנונית העליונה, ולא שמנונית מקרית, חיצונית "שכנית", אלא "מזגית" עצמית, בתוך הדבר עצמו, ויתר על כן, במדריגת האוזן אז, יפתח השער. השתא, פעמים הפתח פתוח, פעמים הוא נעול, "גם כי אזעק ואשווע שתם תפילתי", אבל לעתיד לבוא ירד בית המקדש השלישי, כלומר, השורש מתחבר עם הענף, הזנב מתחבר עם הראש, שזה סוד ה**רז** - ראש - זנב, אז מתגלה שהאליה שבאוזן פותחת את השמיעה של ה**אז** דלעתיד לבוא, האליה שבאוזן נקראת אליה זנב, כשהיא תתגלה מצד הקדושה "אז ישיר משה ובני ישראל", יהיה שלימות של השירה, לעתיד לבוא במהרה

[הערה מהשומעים: יש אליה נוספת... אליה הנביא] תשובה: אמת בדיוק, על שם כן הוא נקרא אליה הנביא. מדוייק.

[הערה מהשומעים: בראש השנה אומרים שצריך להיות לראש ולא לזנב] תשובה: אמת, ושם נאמר "לשמוע קול שופר", עכשיו זה "לשמוע קול שופר", לעתיד לבוא זה "הנני שולח לכם את אליה הנביא", אליה הנביא הופך את הדבר מזנב למדריגת אליה, האכילה העליונה. השתא, אליהו הנביא לצורך בשורתו ברח ואכל מה שפרנסו אותו **העורבים**, מלשון **ערב** רב דקלקול, שנעשה במידה מסויימת דתיקון, לעתיד לבוא כל המאכל יהיה באופן של שמנונית העליונה שהיא מדריגת האליה כמו שהוזכר.

- [בלבביפדיה | מחשבה אות א] 1]

Show featured image:

0

Source: <https://www.bilvavi.net/shiur/א-ל-אליה-בלבביפדיה-מחשבה>

Links

[1] <https://www.bilvavi.net/ency.thought.aleph>